

ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ

ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ
КОНФЛІКТІВ

Чи можна використовувати цивільні об'єкти у військових цілях?

Не використовуйте цивільні об'єкти у військових цілях у разі якщо ваші дії становлять загрозу безпеці цивільних осіб. Використання для військових потреб включає такі види діяльності: користування приміщеннями як казармами або базами для наступальних або оборонних дій, для зберігання зброї або боєприпасів, для допитів або тримання під вартою, для військової підготовки або тренувань солдатів, використання як спостережних пунктів або як позицій для ведення вогню чи наведення зброї на цілі.

Чи можна використовувати покинутий цивільний об'єкт у військових цілях?

Не примушуйте та не заохочуйте цивільне населення до евакуації з цивільних об'єктів, щоб зробити їх доступними для використання військовими.

Якщо цивільний об'єкт був покинутий або його евакуювано, використовуйте такий об'єкт у військових цілях лише за виняткових обставин, якщо у вас немає альтернативи для отримання аналогічної військової переваги. Використовуйте таким чином об'єкт лише протягом мінімально необхідного часу.

В якому випадку цивільний об'єкт може стати військовим?

Використання цивільного об'єкта у військових цілях може перетворити його на військовий об'єкт. Щоб об'єкт став військовим, він повинен відповідати трьом кумулятивним критеріям.

- По-перше, робити ефективний внесок у військові дії. Він може робити такий внесок у силу свого характеру, розташування, призначення чи використання.
- По-друге, його повне або часткове знищення, захоплення чи нейтралізація забезпечать явну військову перевагу.
- По-третє, такий внесок і така перевага мають існувати у поточний момент за наявних у цей момент обставин.

Тому не кожне використання цивільного об'єкта перетворює його на військовий об'єкт.

Крім того, якщо об'єкт змінив статус на військовий, напад на нього повинен відповідати принципам пропорційності та запобіжних заходів.

Однак, використання цивільних об'єктів будь-яким способом, пов'язаним з воєнними діями, навіть без перетворення його на військову ціль, неминуче збільшує ризик знищення таких об'єктів і заподіяння шкоди будь-яким присутнім цивільним особам. Отже, використання цивільного об'єкта навіть таким чином, який не перетворює його на військовий об'єкт, не є прикладом належної практики, і цього слід уникати.

Чи знаходження військового поблизу цивільних об'єктів робить ці об'єкти легітимними мішенями для прямих атак?

Як боєць, ви завжди є законною мішенню допоки не припините вести військову боротьбу внаслідок поранення чи полону. Якщо ви перебуваєте всередині чи поблизу цивільного об'єкта, ви є законною ціллю для атаки, і, якщо ви станете мішенню, знищення цивільного об'єкта та навіть заподіяння шкоди цивільному населенню може, в залежності від обставин, являти собою допустиму супутню шкоду. Отже, ваша присутність збільшує ризик того, що цивільний об'єкт буде зруйнований і стане недоступним для використання цивільними особами.

Як можна убезпечити цивільних під час бойових дій?

- **Дійте в інтересах населення.** Переконайтеся, що ви вжили та продовжуєте вживати всіх запобіжних заходів, які захищають цивільних осіб від наслідків нападу.
- **Знаходьте місця далеко від густонаселених районів для розміщення військових об'єктів.** Не розміщуйте казарми, або склади військової техніки чи боєприпасів у центрі міста. Уникайте розміщення військ, обладнання або транспортних засобів у густонаселених районах.

- **Уникайте створення об'єктів подвійного призначення, якими користуються як військові, так і цивільні особи.** При використанні військовими такі об'єкти, як аеропорти, мости або енергетична інфраструктура можуть стати військовими об'єктами.

Противник зобов'язаний враховувати цивільне використання таких об'єктів при оцінці пропорційності та запобіжних заходів в нападі. Однак можуть бути випадки, коли військова перевага, отримана в результаті такого нападу, все ж таки перевищить шкоду цивільному населенню. Кінцевим результатом стане те, що законний напад матиме надзвичайно згубні наслідки для цивільної інфраструктури.

- **Подбайте про те, щоб цивільні особи були максимально захищені від бойових дій.** Виведіть цивільне населення з районів, де ризик нападу найвищий. Якщо виведення всього населення неможливо, приділіть особливу увагу виведенню дітей, матерів, літніх людей, хворих.

- **Військові хитрощі є законною тактикою в бою.**

Військові об'єкти не повинні бути очевидними для противника, і їх можна зробити схожими на звичайні цивільні об'єкти. Такий камуфляж є законним до тих пір, поки він не робить військовий об'єкт схожим на об'єкт, що користується особливим захистом, наприклад, на лікарню. Однак майте на увазі, що, хоча маскування військових об'єктів під звичайні нешкідливі будівлі є законним, така тактика збільшує небезпеку для населення. Якщо такі замасковані військові об'єкти розташовані в міській зоні, але противник знає про їх існування, бомбардування або артилерійський вогонь можуть завдати випадкової шкоди населенню.

- **Виведіть осіб, які знаходяться на цивільних об'єктах, розташованих поблизу військових об'єктів.** Поширюйте інформацію, попередження та вказівки щодо дорожнього руху.

- **Заздалегідь подбайте, щоб люди, чий будинки постраждали в результаті військових дій, мали альтернативний притулок.** Переконайтеся, що ці укриття забезпечують достатній захист від впливу зброї.
- **Переконайтеся, що є достатня кількість продуктових складів** і що ці склади добре охороняються.
- **Приберіть усі рухомі цивільні об'єкти** якомога далі від військових об'єктів, якщо це можливо. Вивезіть і забезпечте безпеку усіх об'єктів, що мають особливе культурну, художню, релігійну або аналогічну цінність і переконайтеся, що вони знаходяться в безпеці.
- **Мобілізуйте організації цивільної оборони,** які можуть надати допомогу в оповіщенні в попередженні цивільного населення, проведенні евакуації, управлінні притулками та відключеннями електроенергії, а також у наданні екстреного житла і запасів на випадок надзвичайних ситуацій. Підтримка організацій цивільної оборони також може сприяти вдосконаленню захисних заходів для захисту об'єктів, що користуються особливим захистом, включаючи споруди, що містять небезпечні сили, пам'ятники або лікарні.
- За винятком найбільш виняткових обставин, коли це неминуче, **не використовуйте школи та університети у військових цілях.** Таке використання шкіл має згубний вплив на право на освіту та заважає цивільним особам безпечно відвідувати школу. Розглядайте інші будівлі як кращі варіанти, навіть якщо вони не так зручно розташовані або сконфігуровані.

ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ, ЯКІ МАЮТЬ ОСОБЛИВИЙ ЗАХИСТ

Медичні підрозділи, частини та заклади

Як мають бути розташовані військові об'єкти стосовно медичних?

Військові об'єкти мають бути розташовані таким чином, щоб напади на них не могли поставити під загрозу безпеку медичних установ та підрозділів.

Чи можуть медичні підрозділи брати участь у військових операціях?

Медичні підрозділи повинні дотримуватися нейтралітету, про який вони заявляють. Утримуйтесь від використання медичних підрозділів для будь-якого втручання у військові операції, прямого чи непрямого.

Медичні підрозділи охоплюють всі види установ, організованих для медичного призначення. Вони охоплюють лікарні та інші подібні підрозділи, центри переливання крові, центри профілактичної медицини, а також медичні та фармацевтичні склади таких підрозділів.

- Не використовуйте медичні підрозділи або транспорт для укриття працездатних бійців.
- Не використовуйте медичні підрозділи або транспортні засоби як склади або транспортування зброї чи боєприпасів.
- Не встановлюйте спостережний пункт або вогневу позицію на території лікарні.
- Не розміщуйте медичний підрозділ навмисно в такому місці, де він міг би перешкодити ворожій атаці.

Як мають бути позначені медичні підрозділи?

Переконайтеся, що медичні підрозділи можна ідентифікувати. Медичні підрозділи повинні бути належним чином позначені розпізнавальною емблемою Червоного Хреста, в тому числі з використанням розпізнавального прапора. Емблема повинна бути порівняно великою і видимою навіть на більшій відстані.

Нанесення на медичні підрозділи розпізнавальної емблеми, а також використання розпізнавальних знаків і радіосигналів або електронних засобів захисту полегшує противнику розпізнаван-

ня захищеного статусу об'єкта і збільшує шанси відрізнити такі об'єкти від військових об'єктів, напад на які є легітимним.

Переконайтеся, що розпізнавальна емблема розміщена тільки на медичних підрозділах і транспортних засобах і що вона жодним чином не використовується не за призначенням. Неправильне використання емблеми знижує її захисну цінність і довіру до неї та, зрештою, призводить до зниження захищеності об'єктів, для ідентифікації яких вона спочатку призначалася.

Чи можуть медичні підрозділи втратити особливий захист?

Так, у тих випадках, коли вони використовуються для здійснення, крім їх гуманітарних функцій, дій, що завдають шкоди ворогові, наприклад, використовуються як військові спостережні пости, сховища боєприпасів та зброї або укриття боєздатних комбатантів. Низка дій була чітко визнана такими, що не є шкідливими діями, наприклад, використання лікарнями озброєної охорони для захисту, присутність у лікарні невеликої кількості боєприпасів та зброї, зібраних у поранених, відвідування окремими військовими хворих родичів, лікування поранених ворожих бійців, чи коли здійснюється військове керування лікарнею. Однак, попри те, що така поведінка не шкодить ворогу й, отже, не позбавляє медичні підрозділи їх особливого захисту, вона збільшує ризик нападу на такі об'єкти, оскільки у противника може скластися враження, що установа втратила захист.

Отже, задля запобігання підвищеним ризикам для медичних підрозділів:

- Уникайте присутності військовослужбовців або інших учасників бойових дій у медичних підрозділах.
- Уникайте того, щоб медичні установи охоронялися пікетом, вартовими або ескортом.
- Намагайтеся уникати того, щоб персонал медичного підрозділу був озброєний легкою індивідуальною зброєю (вогнепальною зброєю, револьверами або гвинтівками) або використовував таку зброю навіть для самозахисту або захисту поранених та хворих від незаконних нападів.
- Шукайте інші способи забезпечення підтримання порядку та дисципліни в підрозділах та установах, запобігаючи доступу сторонніх осіб до лікарень, запобігаючи виходу пацієнтів з приміщень без дозволу, запобігаючи участі пацієнтів або інших осіб у злочинних діях, а також захищайте підрозділи від окремих ворожих дій з боку мародерів або безвідповідальних військовослужбовців.
- Прагніть якнайшвидше вивезти з медичних підрозділів ручну зброю і боєприпаси, які забираються у поранених і хворих.

Чи медичний підрозділ втрачає автоматично захист при вчиненні перерахованих вище дій?

Ні, цей рівень захисту втрачається лише в тому випадку, якщо завчасне попередження залишається проігнорованим.

Чи в разі втрати спеціального захисту медичний заклад стає автоматично об'єктом законного нападу?

Ні, однак слід уникати будь-якої поведінки, яка може збільшити ризик заподіяння шкоди таким об'єктам або особам, що перебувають у них або поблизу них.

Будівлі та матеріальні цінності цивільної оборони

Як захищені об'єкти організацій цивільної оборони?

Система спеціального захисту будівель і матеріальних цінностей організацій цивільної оборони аналогічна системі спеціального захисту медичних підрозділів і транспортних засобів. Вони втрачають захист лише в тих випадках, коли їх використовують для вчинення дій, що завдають шкоди супротивнику, не за призначенням, а також після ігнорування відповідного попередження.

Чи може супротивник вважати персонал цивільної оборони законною військовою ціллю?

Співпраця з військовою владою або навіть виконання цивільною обороною завдань під керівництвом або за вказівками військової влади не будуть розглядатися як шкідливі дії. Крім того, виконання цивільною обороною завдань, які приносять користь жертвам військових дій, також не вважається шкідливими діями. Однак через сумніви, які це може викликати з точки зору розмежування між учасниками бойових дій та цивільними особами, така співпраця не повинна розглядатися як приклад належної практики.

Отже, до тих пір, поки це не завадить задовільному виконанню таких завдань, намагайтеся вивести завдання цивільної оборони за межі керівництва або контролю і зробити їх незалежними від військової влади. Постарайтеся організувати завдання цивільної оборони під цивільним контролем.

Аналогічним чином, прагніть до того, щоб завдання цивільної оборони виконувалися, наскільки це можливо, виключно в інтересах цивільного населення.

Чи може персонал цивільної оборони мати зброю?

Намагайтеся уникати того, щоб персонал цивільної оборони був озброєний, враховуючи, що носіння такого індивідуального легкого озброєння створює помилкове відчуття безпеки та збільшує ризик неналежного застосування зброї. Переконайтеся, що персонал цивільної оборони можна чітко відрізнити від комбатантів.

Як позначати об'єкти цивільної оборони?

Позначаєте організації цивільної оборони, будівлі, техніку та укриття міжнародним розпізнавальним знаком цивільної оборони за умови, що ці об'єкти призначені виключно для виконання завдань цивільної оборони. Цей знак цивільної оборони складається з синього трикутника на помаранчевому тлі. Належне позначення об'єктів, призначених для виконання завдань цивільної оборони, підвищує ймовірність їх ідентифікації та захисту від наслідків військових дій.

Об'єкти, необхідні для виживання цивільного населення

Які існують правила щодо об'єктів, необхідних для виживання цивільного населення?

Докладайте особливих зусиль для збереження цивільного характеру об'єктів, необхідних для виживання цивільного населення. Ці об'єкти включають харчові продукти, посіви та сільськогосподарські угіддя, худобу, системи питного водопостачання, а також установи питної води, її запаси та зрошувальні споруди. Позбавлення цих об'єктів їх цивільного характеру знижує здатність цивільного населення забезпечувати себе і змушує їх переїжджати. Тому утримуйтеся від знищення таких об'єктів, використання їх для життєзабезпечення воюючих сил або на підтримку військових дій.

Споруди та установки, що містять небезпечні сили

Як мають бути розташовані військові об'єкти стосовно тих, які містять небезпечні сили?

Не розміщуйте військові об'єкти (такі як заводи з виробництва озброєнь і боєприпасів) поблизу споруд і установок, що містять небезпечні сили. Ці установки охоплюють, в першу чергу, греблі, дамби й атомні електростанції.

Чи можна захистити об'єкти, які містять небезпечні сили?

Як виняток, забезпечте маломасштабні оборонні заходи, необхідні для захисту цих установок від актів саботажу або нападу. Такі заходи оборони включають наявність військової або поліцейської охорони з охоронними огорожами, зенітними установками або артилерією та аналогічними засобами.

Як позначати об'єкти, які містять небезпечні сили?

Використовуйте спеціальний знак, що складається з трьох помаранчевих кіл однакового розміру на одній осі, для позначення таких установок. Маркування таких установок полегшує противнику їх ідентифікацію і збільшує ймовірність того, що ці об'єкти будуть захищені від наслідків бойових дій.

Чи можна використовувати такі об'єкти у військових операціях?

- Утримуйтесь від використання атомних електростанцій, а також об'єктів, розташованих поблизу них, або гребель, для підтримки військових операцій.
- Утримуйтесь від використання гребель, дамб на підтримку військових операцій поза рамками їх звичайних функцій. Утримуйтесь від використання дамб як частини ваших фортифікаційних систем і їх інтеграції в ваші оборонні позиції. Плануючи використання інфраструктури, необхідної для матеріально-технічної підтримки або пересування військ, уникайте використання доріг поблизу дамб.
- Тримайте військову активність якомога далі від інших об'єктів, що містять небезпечні сили, таких як хімічні заводи, нафтопереробні заводи, сховища палива, фабрики з виробництва токсичних продуктів або нафтові платформи. Утримуйтесь від використання цих об'єктів на підтримку військових операцій.

Як захистити небезпечні споруди?

- Якщо бойові дії наближаються до дамби, спустіть водойму, щоб мінімізувати ризик побічної шкоди.
- Якщо існує неминуха небезпека наближення бойових дій до ядерної установки, вимкніть реактор.

Якщо небезпечні об'єкти використовуються військовими, вони обов'язково стають законною ціллю?

Не кожне використання дамб, гребель або атомних електростанцій перетворить їх на військові об'єкти. Так само навіть таке використання не завжди виправдовує противника в нападі на них. Однак таке використання значно збільшує ризик нападу на них. Вивільнення небезпечних сил з таких установок має особливо згубні наслідки для цивільного населення і навколишнього середовища. Маючи це на увазі, навіть використання таких об'єктів у військових цілях способом, який не дозволяє перетворити їх на військовий об'єкт, не є прикладом належної практики, і цього слід уникати.

Культурні цінності

Які існують правила щодо культурних цінностей?

Уникайте розміщення військових об'єктів поблизу культурних цінностей.

Культурні цінності включають як рухоме, так і нерухоме майно, будь то релігійне чи світське. Визначення охоплює пам'ятки архітектури, мистецтва чи історії; археологічні об'єкти; групи будівель, що становлять історичний чи художній інтерес загалом; твори мистецтва; рукописи, книги та інші об'єкти, що становлять художній, історичний чи археологічний інтерес; а також наукові колекції та важливі зібрання книг, архівів чи репродукції таких цінностей. Сюди також можуть входити культові споруди. Культурні цінності також охоплюють будівлі, в яких зберігаються або експонуються такі об'єкти. Сюди входять музеї, великі бібліотеки, архівні сховища, сховища, призначені для зберігання рухомих культурних цінностей, та центри, що містять велику кількість культурних цінностей.

Як позначаються культурні цінності?

Переконайтеся, що культурні цінності позначені емблемою, що складається з синього квадратного загостреного знизу щита на білому тлі. Належне маркування культурних цінностей полегшує їх ідентифікацію та збільшує ймовірність того, що вони будуть захищені від наслідків військових дій.

Як захистити культурні цінності?

- Вивозьте рухомі культурні цінності з безпосередньої близькості від військових об'єктів.
- Якщо вивезення культурних цінностей неможливе, переконайтеся, що вони належним чином захищені там, де вони знаходяться.
- Не використовуйте культурні цінності, їх безпосередні околиці або засоби, які використовуються для їх захисту, таким чином, який може привести до їх знищення або пошкодження. Наприклад, не включайте культурні цінності в систему оборонних позицій. Це також охоплює всі інші форми використання захищених об'єктів на підтримку військових зусиль – іншими словами, на підтримку військової діяльності, пов'язаної з веденням війни.

В яких випадках можна використовувати культурні цінності для військових цілей?

Ви можете використовувати культурні цінності таким чином лише в крайньому разі, коли неможливий вибір між цим та іншим можливим методом отримання військової переваги. Ви можете робити це лише до тих пір, поки такий вибір не стане доступним. Рішення про те, що таке використання дозволено у зв'язку з нагальною військовою необхідністю, може бути прийнято тільки командиром вашого батальйону або ким-небудь, хто займає вищу посаду.

Навіть у випадках нагальної військової необхідності вам не дозволяється використовувати культурні цінності на підтримку військових зусиль, якщо цей об'єкт є частиною культурної або духовної спадщини народів. Ця культурна власність може включати історичні пам'ятки, твори мистецтва або культові споруди.

Таке використання культурних цінностей автоматично робить їх легітимною ціллю для супротивника?

Не кожне використання культурних цінностей робить їх легітимним об'єктом для нападу. Крім того, навіть якщо культурна цінність перетворилася на військовий об'єкт, нападаюча сторона не мала б підстави нападати на неї у всіх випадках. Однак, попри цей факт, таку поведінку не слід розглядати як приклад належної практики, оскільки вона обов'язково піддає охоронювані об'єкти небезпеці заподіяння шкоди внаслідок військових дій.

ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ ТА ВІЙСЬКОВІ ХИТРОЩІ

Чи можна використовувати цивільні об'єкти для обману противника?

На відміну від актів віроломства, які заборонені, військові хитрощі, які не суперечать жодній нормі міжнародного гуманітарного права, є дозволеними діями. Військові хитрощі спрямовані на те, щоб збити з пантелику противну сторону і підштовхнути її до необачних дій. Військові хитрощі включають несподіванки, маскування військових об'єктів під звичайні будівлі, приманки, дезінформацію та імітаційні операції. Однак, попри те, що така поведінка є законною, намагайтеся уникати залучення цивільних об'єктів до такого перекичування фактів. Недовіра до справді цивільного характеру об'єкта може зрештою призвести до загального зниження обережності щодо обмеження наслідків військових дій для цивільних об'єктів і, таким чином, така поведінка не повинна служити прикладом належної практики.

ЗОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ

Як зонувати території?

- Прагніть фізично відокремити райони, де відбуваються воєнні дії, від районів, де знаходяться особи, які не беруть участі в бойових діях.
- Прагніть укласти з противником угоди про зони, що знаходяться під особливим захистом.
- У самому районі бойових дій заохочуйте створення нейтралізованих зон, де було б надано притулок мирним жителям, які проживають в цьому районі, а також пораненим і хворим. Позначте такі ділянки відповідно до укладеної між сторонами угоди, щоб полегшити їх ідентифікацію та захист.
- Аналогічним чином, сприяйте створенню демілітаризованих зон. Такі райони захищають цивільне населення, яке проживає в цьому районі, забороняючи проведення там бойових дій. Евакуюйте учасників бойових дій та військову техніку з таких зон. Утримуйтесь від будь-якої діяльності, пов'язаної з військовими зусиллями, включаючи використання будь-яких військових об'єктів, які неможливо перемістити. Позначте такі ділянки відповідно до угоди між сторонами, щоб полегшити їх ідентифікацію та захист.
- Далеко від районів бойових дій виступайте за створення лікарень та зон безпеки. Такі зони надають притулок і захист від наслідків бойових дій пораненим і хворим, а також особливо вразливим категоріям цивільного населення, включаючи дітей і їх матерів, вагітних жінок і літніх людей. Позначте такі райони емблемою Червоного Хреста, щоб полегшити ідентифікацію районів, де захищені поранені та хворі учасники бойових дій; і використовуйте косі червоні смуги на білому тлі в районах, що захищають вразливі групи цивільного населення.

ПОВЕРНЕННЯ ДО ЦИВІЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ

Коли можливе повернення цивільних людей?

Після закінчення бойових дій і виведення воюючих сил вживайте всіх можливих заходів, які дозволять використовувати цивільним особам цивільні об'єкти якомога швидше і безпечним для них способом.

Хто може допомогти у відновленні цивільного життя?

Мобілізуйте організації цивільної оборони, які можуть надати екстрену допомогу в ремонті необхідних комунальних підприємств, а також у відновленні та підтримці порядку в постраждалих районах. Вжиття всіх можливих заходів для відновлення належного функціонування цивільної інфраструктури після бойових дій може допомогти забезпечити цивільним особам безпечний спосіб повернутися до своїх домів та користуватися цивільними об'єктами.

Яку інформацію про вибухонебезпечні предмети потрібно фіксувати?

Записуйте інформацію про вибухонебезпечні предмети, які ви використовували під час конфлікту. Ця інформація має вирішальне значення для успішного проведення заходів з розмінування.

Інформація містить тип і кількість використаних вибухонебезпечних боєприпасів, місце розташування районів, що зазнали ураження, методи ідентифікації, процедури безпечного знешкодження.

Поділіться цією інформацією з іншими сторонами та організаціями, які займаються знешкодженням вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ) або які здійснюють програми з попередження цивільного населення про небезпеки.

Як і ще готувати територію до повернення цивільних людей?

Після виходу військових повністю знищте будь-які сліди або ознаки мілітаризації чи фортифікації.

Приберіть з території всю зброю, боєприпаси та нерозірвані боєприпаси або ВЗВ.

Розчистіть, вивезіть, знищте або утримуйте мінні поля, заміновані райони, міни, міни-пастки та інші пристрої, виявлені в районах, що знаходяться під вашим контролем, після закінчення бойових дій.

У районах, які ви не контролюєте, надайте технічну, матеріальну або фінансову допомогу для полегшення видалення ВЗВ. Надайте таку допомогу або безпосередньо, або через третю сторону, таку як ООН, міжнародні чи неурядові організації.

Надайте обладнання для розмінування, залучіть неурядові організації або інші компетентні організації до проведення операцій з розмінування або внесіть фінансовий внесок.

Як захищати цивільних від ВЗВ?

Вживайте всіх можливих запобіжних заходів для захисту цивільного населення від впливу ВЗВ, перш ніж ви зможете їх знешкодити.

- Запровадьте такі заходи, як маркування, огорожу і моніторинг території, забрудненої ВЗВ.
- Розміщуйте попередження.
- Проводьте освітні заходи з питань ризику.

Як зменшити ризики від неякісного водопостачання?

Якщо негайне відновлення безпечного водопостачання неможливе через забруднення території зброєю, вживайте заходів щодо забезпечення чистою водою безпечних районів.

- Забезпечте чисту воду в безпечних районах або зверніться за допомогою до гуманітарної організації.
- Обладнайте вбиральні в безпечних районах, щоб запобігти потраплянню людей на мінні поля.

Як забезпечити безпечне ведення сільського господарства?

Підвищуйте обізнаність про особливі ризики ведення сільського господарства в місцях, які можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами.

Стримуйте фермерів від ведення сільськогосподарської діяльності в районах, які постраждали від бойових дій, враховуючи, що вибухонебезпечні залишки війни можуть проникати під поверхню ґрунту, і їх неможливо побачити.

Підвищуйте обізнаність населення про можливе забруднення земель в районах, постраждалих від вибухонебезпечних предметів. Через ризики для безпеки, а також для здоров'я, пов'язані з харчовими продуктами, виробленими в результаті такої сільськогосподарської діяльності, утримуйте населення від ведення сільського господарства в таких районах до тих пір, поки вони не будуть попередньо очищені.

Підвищуйте обізнаність про небезпеку збору промислового обладнання, забрудненого ВЗВ або ХБРЯ (хімічними, біологічними, радіологічними або ядерними матеріалами) на металобрухт, а також про вилучення вибухових речовин для лову риби в районах, де сітки або занадто дорогі, або недоступні.

Введіть тимчасові заходи (наприклад, мікропозики), які допоможуть людям створювати альтернативні проєкти, що приносять дохід, до тих пір, поки сільськогосподарські угіддя не будуть незаражені та поки фермери не будуть захищені від ризиків.

Вивчіть можливості розвитку землеробства і тваринництва в безпечних районах.

Шукайте тимчасові рішення, які зменшать вплив зброї на людей, поки райони не будуть очищені.

НОТАТКИ

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school handwriting practice paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

“Жене́вський закли́к” — незалежна міжнародна гуманітарна організація, метою якої є покращення захисту цивільного населення під час збройних конфліктів шляхом навчання бійців та цивільного населення правилам війни, гуманітарним нормам і принципам.

genevacall.org

office-ukraine@genevacall.org

facebook.com/genevacallua

[genevacallua](https://twitter.com/genevacallua)

[genevacall.ua](https://www.instagram.com/genevacallua)